

STN	Informácie a dokumentácia Bibliografické citácie Časť 2: Elektronické dokumenty alebo ich časti	STN ISO 690-2 01 0197
------------	--	---

Information and documentation. Bibliographic references. Part 2: Electronic documents or parts thereof

Information et documentation. Références bibliographiques. Partie 2: Documents électroniques, documents complets ou parties de documents

Information und Documentation. Titelangaben. Teil 2: Elektronische Dokumente oder deren Teile

Táto národná norma obsahuje ISO 690-2: 1997 v českom jazyku so súhlasom ČSNI, Biskupský dvůr 5, 110 02 Praha 1, Česká republika.

This national standard includes of ISO 690-2: 1997 in Czech language with the permission of ČSNI, Biskupský dvůr 5, 110 02 Prague 1, Czech Republic.

Knižnica a informačné
stredisko SJF STU
812 31 Bratislava
Tel: 5729 62 18

Národný predhovor

Norma obsahuje Národnú prílohu NA (informatívnu) – Register slovenských termínov.

Citované normy

ISO 4: 1984 nahradená ISO 4: 1997 zavedená v STN ISO 4: 2001 Informácie a dokumentácia. Pravidlá skracovania slov z názvov a názvov dokumentov (01 0196)

ISO 639: 1988 dosiaľ nezavedená

ISO 690: 1987 zavedená v STN ISO 690: 1998 Dokumentácia. Bibliografické odkazy. Obsah, forma a štruktúra (01 0197)

ISO 832: 1994 zavedená v STN ISO 832: 1998 Informácie a dokumentácia. Bibliografický popis a odkazy. Pravidlá skracovania bibliografických termínov (01 0169)

ISO 8601: 1988 zavedená v STN EN 8601 Dátové prvky a formáty výmeny. Výmena informácií. Prezentácia dátumu a času (idt. EN 28601: 1992, ISO 8601: 1988 + TC1: 1991) (97 8601)

Upozornenie na národné poznámky

Národné poznámky k článkom 6.1, 7.5.1, 7.9.3, 7.9.4, 7.11.1 a 7.11.6 platia v SR. Národné poznámky k článkom 6.2, 7.7.3 a 7.9.2.2 neplatia v SR. K článku 6.2 sa môže použiť STN ISO 832.

Vypracovanie normy

Spracovateľ: Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky, Nám. slobody 19, 880 23 Bratislava, IČO 151882, PhDr. Marta Mandysová

Pracovník Slovenského ústavu technickej normalizácie: Ing. Viera Kostková

Vypracovanie českej verzie normy

Zpracovateľ: PhDr. Kateřina Čadilová, IČO 66445202

Pracovník Českého normalizačního institutu: Jindřiška Bouřilová

Národná príloha NA (informatívna)**Register slovenských termínov**

NA.3.1 autor (angl. **author**)

NA.3.2 elektronická nástenka (angl. **bulletin board**)

NA.3.3 počítačový program (angl. **computer program**)

NA.3.4 príspevok (angl. **contribution**)

NA.3.5 databáza (angl. **database**)

NA.3.6 elektronická konferencia (angl. **discussion list**)

NA.3.7 dokument (angl. **document**)

NA.3.8 vydanie (angl. **edition**)

NA.3.9 elektronický dokument (angl. **electronic document**)

NA.3.10 systém elektronických správ (angl. **electronic message system**)

NA.3.11 súbor (angl. **file**)

NA.3.12 zdrojový dokument (angl. **host document**)

NA.3.13 monografia (angl. **monograph**)

NA.3.14 vydavateľ, nakladateľ (angl. **publisher**)

NA.3.15 záznam (angl. **record**)

NA.3.16 seriálová publikácia (angl. **serial**)

NA.3.17 názov (angl. **title**)

NA.3.18 verzia (angl. **version**)

MEZINÁRODNÍ NORMA

Informace a dokumentace – Bibliografické citace Část 2: Elektronické dokumenty nebo jejich části

ISO 690-2 První vydání
1997-11-15

ICS 01.140.20

Deskriptory: documentation, documents, electronic documents, bibliographies, bibliographic references, specifications

Předmluva

ISO (Mezinárodní organizace pro normalizaci) je celosvětovou federací národních normalizačních orgánů (členů ISO). Mezinárodní normy obvykle připravují technické komise ISO. Každý člen ISO, který se zajímá o předmět, pro který byla vytvořena technická komise, má právo být v této komisi zastoupen. Práce se zúčastňují také vládní i nevládní mezinárodní organizace, s nimiž ISO navázala pracovní styk. ISO úzce spolupracuje s Mezinárodní elektrotechnickou komisí (IEC) ve všech záležitostech normalizace v elektrotechnice.

Návrhy mezinárodních norem přijaté technickými komisemi se rozesílají členům ISO k hlasování. Vydání mezinárodní normy vyžaduje souhlas alespoň 75 % hlasujících členů.

Mezinárodní norma ISO 690-2 byla připravena technickou komisí ISO/TC 46, *Informace a dokumentace*, subkomisí SC 9, *Prezentace, identifikace a popis dokumentů*.

Norma ISO 690 má společný název *Informace a dokumentace – Bibliografické citace* a skládá se z následujících částí:

- ISO 690: Dokumentace – Bibliografické citace – Obsah, forma a struktura

POZNÁMKA – ISO 690 bude revidována jako ISO 690-1.

- Část 2: Elektronické dokumenty nebo jejich části

Příloha A této části normy ISO 690 je pouze informativní.

Obsah

	Strana
Úvod	6
1 Předmět normy.....	7
2 Normativní odkazy.....	7
3 Definice	7
4 Prameny informací	8
5 Struktura bibliografických citací	9
5.1 Elektronické monografie, databáze a počítačové programy.....	9
5.1.1 Celý dokument	9
5.1.2 Části elektronických monografií, databází a počítačových programů	9
5.1.3 Příspěvky do elektronických monografií, databází nebo počítačových programů	10
5.2 Elektronické seriálové publikace	11
5.2.1 Celá seriálová publikace	11
5.2.2 Články a jiné příspěvky	11
5.3 Elektronické nástěnky, diskusní fóra a elektronické zprávy.....	12
5.3.1 Celý systém elektronických zpráv	12
5.3.2 Elektronické zprávy	12
6 Obecná pravidla	13
6.1 Transliterace nebo romanizace	13
6.2 Zkratky	13
6.3 Psaní velkých písmen	13
6.4 Interpunkce	13
6.5 Druh písma.....	13
6.6 Dodatky a opravy	14
7 Specifikace prvků	14
7.1 Primární odpovědnost	14
7.1.1 Osoby a korporace	14
7.1.2 Formální úprava jmen	14
7.1.3 Korporace.....	14
7.1.4 Dvě nebo tři jména	14
7.1.5 Více než tři jména.....	14
7.1.6 Neznámá primární odpovědnost	14
7.2 Název	15
7.2.1 Formální úprava	15
7.2.2 Překlad	15
7.2.3 Více než jeden název	15
7.2.4 Podnázev	15
7.2.5 Zkracování	15
7.2.6 Neznámý název.....	15
7.3 Druh nosiče	15
7.4 Podřízená odpovědnost	16
7.4.1 Osoby nebo korporace s podřízenou odpovědností	16

	Strana
7.4.2 Formální úprava	16
7.5 Vydání	16
7.5.1 Formální úprava	16
7.5.2 Zkratky a číselné výrazy	16
7.6 Údaje o vydávání seriálové publikace.....	16
7.6.1 Formální úprava	16
7.6.2 Označení pouze prvního svazku	16
7.6.3 Označení celého nebo částečného průběhu vydávání	16
7.7 Místo vydání	17
7.7.1 Formální úprava	17
7.7.2 Více než jedno místo vydání.....	17
7.7.3 Neznámé místo vydání	17
7.8 Vydavatel.....	17
7.8.1 Formální úprava	17
7.8.2 Více než jeden vydavatel.....	17
7.8.3 Neznámý vydavatel	17
7.9 Časové údaje.....	18
7.9.1 Formální úprava	18
7.9.2 Datum vydání	18
7.9.3 Datum aktualizace/revize.....	18
7.9.4 Datum citování.....	18
7.10 Edice.....	19
7.11 Poznámky.....	19
7.11.1 Fyzický popis.....	19
7.11.2 Doprovodný materiál.....	19
7.11.3 Požadavky na systém.....	19
7.11.4 Četnost vydávání.....	19
7.11.5 Jazyk	19
7.11.6 Další poznámky	19
7.12 Dostupnost a přístupnost.....	20
7.12.1 Online dokumenty.....	20
7.12.2 Další informace o dostupnosti	20
7.13 Standardní čísla.....	20
7.14 Součásti a příspěvky.....	20
7.14.1 Části elektronických dokumentů.....	20
7.14.2 Příspěvky v elektronických dokumentech.....	20
7.14.3 Číslování uvnitř zdrojového dokumentu nebo systému.....	21
7.14.4 Lokace uvnitř zdrojového dokumentu	21
8 Vztah mezi citacemi a odkazy v textu.....	21
Příloha A.....	22

Úvod

Stále rostoucí počet publikací a dalších dokumentů je vydáván v elektronické formě, tyto dokumenty jsou vytvářeny, uchovávány a rozšiřovány pomocí počítačového systému. Elektronické dokumenty mohou být fixní a neměnné, nebo mohou těžit z výhod počítačového prostředí a umožnit modifikace svého obsahu i formy. Elektronický dokument může a nebo nemusí mít papírový nebo jiný ekvivalent. I přes komplikovanost těchto dokumentů potřebují badatelé, vědečtí pracovníci a další pro dokumentaci svého výzkumu vytvářet citace elektronických pramenů. Tato část normy ISO 690 poskytuje návod na tvorbu takovýchto bibliografických citací.

Ačkoliv se elektronický dokument může stylisticky podobat tištěné publikaci (jako je monografie, seriálový dokument, nebo článek či kapitola), fyzické charakteristiky neoddělitelné od tištěných publikací se nemohou v elektronické formě objevit. Například u tištěných formátů je podstatná existence svazků, čísel a stránek, u elektronických forem tomu tak není. Rostoucí množství odborné komunikace realizované prostřednictvím telekomunikačních sítí spadá někde mezi publikované články a osobní korespondenci. Vlastnosti, které uživateli umožní se podle své vůle pohybovat z jednoho bodu elektronického dokumentu k jinému a dokonce i do jiného dokumentu, znamenají komplikace, s nimiž se v tradiční lineární podstatě tištěných dokumentů nesetkáme.

Ačkoliv mezi některými tištěnými publikacemi a některými elektronickými dokumenty lze najít podobné znaky, elektronické dokumenty mají svou vlastní identitu jako počítačové programy, databáze, soubory nebo záznamy, které existují ve strojem čitelném formátu, jako jsou dokumenty online, na CD-ROM, na magnetické pásce, na disku nebo jiném elektronickém paměťovém médiu. Bibliografické citace těchto dokumentů musejí odrážet jejich identitu, nikoliv identitu jejich papírové náhražky.

Nové formáty a technologie pro elektronické dokumenty se budou neustále rozvíjet. Protože se výsledky vývoje dostávají do mezinárodně rozšířené praxe, bude tato část normy ISO 690 tam, kde je to nutné, doplňována tak, aby se přizpůsobila novým formám a vlastnostem elektronických dokumentů.

1 Předmět normy

Tato část normy ISO 690 specifikuje prvky bibliografických citací elektronických dokumentů. Stanoví a předepisuje pořadí prvků citace a zavádí konvence transkripce a úpravy informací získaných ze zdrojového elektronického dokumentu.

Tato část normy ISO 690 je určena autorům a redaktorům pro tvorbu citací elektronických dokumentů pro bibliografie a pro formulaci odkazů k odpovídajícím citacím. Není určena pro úplný bibliografický popis užívaný knihovníky, zpracovateli registrujících a analytických bibliografií, indexátory atd.

2 Normativní odkazy

Součástí této normy jsou i ustanovení dále uvedených norem, na něž jsou odkazy v textu této části normy ISO 690. V době uveřejnění této mezinárodní normy byla platná uvedená vydání. Všechny normy podléhají revizím a účastníci, kteří uzavírají dohody na podkladě této části normy ISO 690, by měli využít nejnovějšího vydání dále uvedených norem. Členové IEC a ISO udržují seznamy platných mezinárodních norem.

ISO 4:1984 Dokumentace – Pravidla pro zkracování slov z názvů a názvů publikací (Documentation – Rules for the abbreviation of title words and titles of publications)

ISO 639:1988 Kódy jazyků (Code for the representation of names of languages)

ISO 690:1987 Dokumentace – Bibliografické citace – Obsah, forma a struktura (Documentation – Bibliographic references – Content, form and structure)

ISO 832:1994 Informace a dokumentace – Bibliografický popis a citace – Pravidla zkracování bibliografických termínů (Information and documentation – Bibliographic description and references – Rules for abbreviation of bibliographic terms)

ISO 8601:1988 Datové prvky a formáty výměny – Výměna informací – Presentace data a času (Date elements and interchange formats – Information interchange – Representation of dates and times)

3 Definice

Pro účely této části normy ISO 690 se používají tyto definice.

3.1 autor (*author*): osoba nebo korporace odpovědná za intelektuální nebo umělecký obsah dokumentu [ISO 690:1987]

3.2 elektronická nástěnka (*bulletin board*): počítačový systém, v němž jsou informace a zprávy týkající se daného tématu nebo témat zpřístupňovány ke zhlédnutí vzdálenými uživateli systému

3.3 počítačový program (*computer program*): soupis nebo plán úkonů, vyjádřený formou vhodnou pro provedení počítačem

3.4 příspěvek (*contribution*): nezávislá jednotka tvořící část dokumentu. [Zpracováno podle ISO 690:1987]

3.5 databáze (*database*): soubor datových objektů v elektronické formě uložených společně podle jednoho schématu a zpřístupňovaných počítačem

POZNÁMKA – Některé databáze nebo soubory v databázi mohou také tvořit monografii nebo seriálovou publikaci. V případech, kde je možné snadno určit, že specifický elektronický dokument je monografie nebo seriál, preferují se obvykle tyto termíny před širším termínem „databáze“.

3.6 elektronická konference (*discussion list*): diskusní skupina na dané téma, která existuje v rámci počítačové sítě mezi osobami zapsanými v adresáři elektronické pošty, v níž příspěvky jednotlivých účastníků jsou automaticky posílány jako elektronické zprávy všem ostatním účastníkům

3.7 dokument (*document*): zaznamenaná informace, s níž lze v dokumentačním procesu nakládat bez ohledu na její fyzickou formu a charakteristiky jako s jednotkou. [Zpracováno podle ISO 5127/1:1983]

3.8 vydání (*edition*): celá sada exemplářů dokumentu, jejichž data odpovídají ve všech ohledech jedinému exempláři používanému jako originál (viz též: **verze**)

3.9 elektronický dokument (*electronic document*): dokument v elektronické formě zpřístupňovaný počítačovou technikou

3.10 systém elektronických zpráv (*electronic message system*): systém, který přenáší zprávy v elektronické formě v komunikační počítačové síti

3.11 soubor (*file*): organizovaný soubor dat, obvykle se skládající ze souvisejících záznamů

3.12 zdrojový dokument (*host document*): dokument obsahující příspěvky nebo samostatně identifikovatelné složky, které jsou fyzicky nebo bibliograficky propojené [ISO 690:1987]

3.13 monografická publikace (*monograph*): neseriálová bibliografická popisná jednotka, tj. popisná jednotka skládající se buď z jednoho svazku, nebo z konečného počtu (existujících nebo očekávaných) oddělených svazků [ISO 690:1987]

3.14 vydavatel, nakladatel (*publisher*): osoba nebo organizace odpovědná za výrobu a rozšiřování dokumentu ISO [5127/3a:1981]

3.15 záznam (*record*): skupina dat, s níž je obvykle nakládáno jako s jednotkou; podmnožina souboru

3.16 seriálová publikace (*serial*): publikace na jakémkoliv médiu vydávaná v částech následujících po sobě, obvykle navazujících číselně nebo chronologicky, se záměrem stálého pokračování nezávisle na periodicitě [Zpracováno podle ISO 3297:1986]

3.17 název (*title*): slovo nebo slovní spojení obvykle se objevující v dokumentu, kterým je možno na dokument odkázat, které lze použít k jeho identifikaci a které ho často (ale ne vždy) odlišuje od jiných dokumentů [ISO 690:1987]

3.18 verze (*version*): forma dokumentu, která byla změněna beze změny identity dokumentu (viz též **vydání**)

4 Prameny informací

Základním pramenem údajů obsažených v citaci je samotná citovaná jednotka. Prvky citace pocházejí ze samotného elektronického dokumentu nebo z doprovodné dokumentace; v žádném případě nemá citace vyžadovat informace, které nejsou k dispozici v citovaném prameni.

V citaci zaznamenané údaje musejí odkazovat na ten exemplář dokumentu, který byl viděn nebo užíván při citování. Například údaje v bibliografické citaci internetového dokumentu musejí obsahovat název, data, lokaci atd. konkrétní verze, která byla viděna, a konkrétní síťové umístění, kde byla tato verze zpřístupněna.

Preferovaným pramenem dat o jednotce je obrazovka, která zobrazuje název nebo jeho ekvivalent (např. úvodní obrazovka následující po přihlášení nebo obsahující poznámku o autorských právech). Jestliže elektronický dokument takovou obrazovku postrádá, lze převzít potřebné údaje z alternativního pramene, jako je doprovodná dokumentace nebo obal.

5 Struktura bibliografických citací

Níže uvedené struktury jsou navrženy s ohledem na identifikaci základních prvků bibliografických citací elektronických dokumentů a stanovení jejich normalizovaného pořadí nebo posloupnosti. Tyto struktury zahrnují citace databází, počítačových programů, elektronických monografií, seriálových publikací, elektronických časopisů a ostatních systémů elektronických zpráv a jejich částí nebo příspěvků. Stejný obecný rámec je použitelný pro všechny dokumenty, avšak ty, jejichž charakteristiky jsou typické pro formu jejich publikování, jsou popsány zvlášť.

V závorkách za názvem každého bibliografického prvku je uvedeno, zda se jedná o prvek povinný, nebo volitelný.

Povinné jsou pouze ty prvky, které jsou použitelné pro citovaný dokument, a informace je okamžitě dostupná ze samotného dokumentu nebo doprovodného materiálu. Prvky uváděné jako volitelné se doporučuje rovněž zahrnout do citace, pokud jsou snadno dostupné.

Specifikace prvků struktur bibliografických citací jsou uvedeny v oddíle 7.

5.1 Elektronické monografie, databáze a počítačové programy

5.1.1 Celý dokument

Prvek:

Primární odpovědnost (Povinný)

Název (Povinný)

Druh nosiče (Povinný)

Podřízená odpovědnost (Volitelný)

Vydání (Povinný)

Místo vydání (Povinný)

Vydavatel (Povinný)

Datum vydání (Povinný)

Datum aktualizace/revize (Povinný)

Datum citování (Povinný pro online dokumenty; Volitelný pro ostatní)

Edice (Volitelný)

Poznámky (Volitelný)

Dostupnost a přístup (Povinný pro online dokumenty; Volitelný pro ostatní)

Standardní číslo (Povinný)

PŘÍKLADY

- 1 CARROLL, Lewis. *Alice's Adventures in Wonderland* [online]. Texinfo ed. 2.1. [Dortmund (Německo)]: WindSpiel, November 1994 [cit. 10. února 1995]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.germany.eu.net/books/carroll/alice/html>>. Dostupné také v PostScript a ASCII verzích na Internetu: <<ftp://ftp.Germany.EU.net/pub/books/carroll/>>.
- 2 *Meeting Agenda* [online]. Gif-sur-Yvette (Francie) : Centre d'Etudes Nucléaires, Saclay Service de Documentation, březen 1991- [cit. 30. září 1992]. Aktualizováno dvoutměsíčně. Formát ASCII. Dostupné v QUESTEL.
- 3 *Kirk-Othmer Encyclopedia of Chemical Technology* [online]. 3rd ed. New York : John Wiley, 1984 [cit. 3. ledna 1990]. Dostupné v DIALOG Information Services, Palo Alto (Calif.).
- 4 AXWORTHY, Glenn. *Where in the World Is Carmen Sandiego?* [disketa]. Verze pro IBM/Tandy. San Rafael (Calif.): Broderbund Software, 1985. 1 počítačová disketa; 5 1/4 palce. Doprovod. mat.: 1986 World Almanac and Book of Facts. Požadavky na systém: IBM/Tandy kompatibilní; 128 kB RAM; MS DOS řady 2.0, 3.0; grafický adaptér. Návrh: Gene Portwood and Lauren Elliott.

5.1.2 Části elektronických monografií, databází a počítačových programů

Obecně jsou části závislé díly dokumentu, které nemohou existovat mimo kontext zdrojového dokumentu. Jestliže je možné s položkou nakládat jako se samostatnou jednotkou, aniž by došlo ke ztrátě významu, jedná se o příspěvek (viz 5.1.3).

Prvek:

Primární odpovědnost (zdrojového dokumentu) (Povinný)

Název (zdrojového dokumentu) (Povinný)

Druh nosiče (Povinný)

Podřízená odpovědnost (zdrojového dokumentu) (Volitelný)

Vydání (Povinný)

Místo vydání (Povinný)

Vydavatel (Povinný)

Datum vydání (Povinný)

Datum aktualizace/revize (Povinný)

Datum citování (Povinný pro online dokumenty; Volitelný pro ostatní)

Kapitola nebo ekvivalentní označení (části) (Povinný)

Název (části) (Povinný)

Číslování v rámci zdrojového dokumentu (Volitelný)

Lokace v rámci zdrojového dokumentu (Povinný)

Poznámky (Volitelný)

Dostupnost a přístup (Povinný pro online dokumenty; Volitelný pro ostatní)

Standardní číslo (Povinný)

PŘÍKLADY

- 1 *World Factbook* [CD-ROM]. (Washington, D.C.) : Central Intelligence Agency, 1990. Spain vital statistics. Ident. č.: CI WOFACT 1206.
- 2 *ICC British Company Financial Datasheets* [online]. Hampton (Middlesex, V.B.) : ICC Online, 1992, updated 3 March 1992 [cit. 11. března 1992]. Robert Maxwell Group PLC. Přír. č. 01209277. Dostupné v DIALOG Information Services, Palo Alto (Calif.).
- 3 CARROLL, Lewis. *Alice's Adventures in Wonderland* [online]. Texinfo ed. 2.2. [Dortmund (Německo)]: WindSpiel, November 1994 [cit. 30. března 1995]. Chapter VII. A Mad Tea-Party. Dostupné na World Wide Web: <http://www.germany.eu.net/books/carroll/alice_10.html#SEC13>.

5.1.3 Příspěvky do elektronických monografií, databází nebo počítačových programů

Prvek:

Primární odpovědnost (příspěvku) (Povinný)

Název (příspěvku) (Povinný)

Primární odpovědnost (zdrojového dokumentu) (Povinný)

Název (zdrojového dokumentu) (Povinný)

Druh nosiče (Povinný)

Podřízená odpovědnost zdrojového dokumentu (Volitelný)

Vydání (Povinný)

Místo vydání (Povinný)

Vydavatel (Povinný)

Datum vydání (Povinný)

Datum aktualizace/revize (Povinný)

Datum citování (Povinný pro online dokumenty; Volitelný pro ostatní)

Číslování v rámci zdrojového dokumentu (Volitelný)

Lokace v rámci zdrojového dokumentu (Povinný)

Poznámky (Volitelný)

Dostupnost a přístup (Povinný pro online dokumenty; Volitelný pro ostatní)

Standardní číslo (Povinný)

PŘÍKLADY

- 1 ŽUKOVSKIJ, Vladimir; ITKIN, Vladimir; and ČERNENKO, Lev. Helicopters over the Crater. In *Current Digest of the Soviet Press* [online]. Columbus (Ohio) : Current Digest of the Soviet Press, 11 June 1986 [cit. 14. února 1991]. Přír. č. 0008752. Dostupné v DIALOG Information Services, Palo Alto (Calif.).
- 2 Belle de Jour. In *Magill's Survey of Cinema* [online]. Pasadena (Calif.): Salem Press, 1985 - [cit. 1994-08-04]. Přír. č. 0050053. Dostupné v DIALOG Information Services, Palo Alto (Calif.).
- 3 MCCONNELL, W. H. Constitutional History. In *The Canadian Encyclopedia* [CD-ROM]. Macintosh version 1.1. Toronto : McClelland & Stewart, c1993. ISBN 0-7710-1932-7.

5.2 Elektronické seriálové publikace**5.2.1 Celá seriálová publikace****Prvek:**

Název (Povinný)

Druh nosiče (Povinný)

Vydání (Povinný)

Místo vydání (Povinný)

Vydavatel (Povinný)

Datum vydání (Povinný)

Datum citování (Povinný pro online dokumenty; Volitelný pro ostatní)

Edice (Volitelný)

Poznámky (Volitelný)

Dostupnost a přístup (Povinný pro online dokumenty; Volitelný pro ostatní)

Standardní číslo (Povinný)

PŘÍKLADY

- 1 *Journal of Technology Education* [online]. Blacksburg (Va.) : Virginia Polytechnic Institute and State University, 1989- [cit. 15. března 1995]. Půlročník. Dostupné na Internetu: <gopher://borg.lib.vt.edu:edu:70/1/jte>. ISSN 1045-1064.
- 2 *Profile Canada* [CD-ROM]. Toronto : Micromedia, 1993- . The Canadian Connection. Doprovod. mat.: User's guide. Požadavky na systém: IBM PC nebo kompatibilní; MPC Standard CD-ROM mechanika; DOS 3.30 nebo vyšší; 490 kB RAM; MS-DOS Extensions 2.1 nebo vyšší. Čtvrtletník.

5.2.2 Články a jiné příspěvky**Prvek:**

Primární odpovědnost (příspěvku) (Povinný)

Název (příspěvku) (Povinný)

Název (seriálové publikace) (Povinný)

Druh nosiče (Povinný)

Vydání (Povinný)

Označení čísla (Povinný)

Datum aktualizace/revize (Povinný)

Datum citování (Povinný pro online dokumenty; Volitelný pro ostatní)

Lokace v rámci zdrojového dokumentu (Povinný)

Poznámky (Volitelný)

Dostupnost a přístup (Povinný pro online dokumenty; Volitelný pro ostatní)

Standardní číslo (Povinný)

PŘÍKLADY

- 1 STONE, Nan. The Globalization of Europe. *Harvard Business Review* [online]. May-June 1989 [cit. 3. září 1990]. Dostupné v BRS Information Technologies, McLean (Va.).
- 2 PRICE-WILKIN, John. Using the World-Wide Web to Deliver Complex Electronic Documents: Implications for Libraries. *The Public-Access Computer Systems Review* [online]. 1994, vol. 5, no. 3 [cit. 1994-07-28], pp. 5-21. Dostupné na Internetu: <gopher://info.lib.uh.edu:70/00/articles/e-journals/uhrlibrary/pacsreview/v5/n3/pricewil.5n3>. ISSN 1048-6542.

5.3 Elektronické nástěnky, diskusní fóra a elektronické zprávy

5.3.1 Celý systém elektronických zpráv

Prvek:

Název (Povinný)

Druh nosiče (Povinný)

Místo vydání (Povinný)

Vydavatel (Povinný)

Datum vydání (Povinný)

Datum citování (Povinný)

Poznámky (Volitelný)

Dostupnost a přístup (Povinný)

PŘÍKLADY

- 1 PACS-L (*Public Access Computer Systems Forum*) [online]. Houston (Tex.): University of Houston Libraries, June 1989- [cit. 17. května 1995]. Dostupné na Internetu: <listserv@uhupvm1.uh.edu>.
- 2 *Federal Depository Library Program Files (/GO Depository)* [online]. Washington, D.C.: Government Printing Office [cit. 1995-02-15]. Dostupné na Internetu: <telnet://federal.bbs.gpo.gov>.

5.3.2 Elektronické zprávy

Prvek:

Primární odpovědnost (zprávy) (Povinný)

Název (zprávy) (Povinný)

Název (zdrojového systému zpráv) (Povinný)

Druh nosiče (Povinný)

Podřízená odpovědnost/příjemce (Volitelný)

Místo vydání (Povinný)

Vydavatel (Povinný)

Datum vydání (Povinný)

POZNÁMKA – U osobní a neveřejné korespondence se uvádí datum odeslání.

Datum citování (Povinný)

Číslování v rámci systému zpráv (Volitelný)

Lokace v rámci systému zpráv (Povinný)

Dostupnost a přístup (Povinné s výjimkou osobní nebo neveřejné komunikace)

Poznámky (Volitelný)

PŘÍKLADY

- 1 PARKER, Elliott. Re: Citing Electronic Journals. In *PACS-L (Public Access Computer Systems Forum)* [online]. Houston (Tex.): University of Houston Libraries, 24 November 1989; 13:29:35 CST [cit. 1. ledna 1995; 16:15 EST]. Dostupné na Internetu: <telnet://brsuser@a.cni.org>.
- 2 PRITCHARD, Sarah. *Your Request for Information about ISO Standards* [online]. Message to: Margaret MORRISON. 18 February 1995 [cit. 3. března 1995]. Osobní komunikace.

6 Obecná pravidla

Údaje zařazené do bibliografické citace se přepisují tak, jak jsou uvedeny v originálu. Pravopisné detaily, jako je psaní velkých písmen a interpunkce, se však v přepisu nutně nereprodukuje. Obecná pravidla týkající se těchto formálních a stylistických podrobností jsou shrnuta níže.

6.1 Transliterace nebo romanizace

Údaje získané z pramene se transliterují nebo romanizují v souladu s příslušnou mezinárodní normou.⁷⁾

Transliterovaná forma může buď nahradit originální formu, nebo může být připojena v hranatých závorkách.

6.2 Zkratky

Rodná a křestní jména, která tvoří část jména autora, redaktora, vydavatele atd. lze omezit na iniciály za předpokladu, že to nezpochybní identitu dané osoby.

Jména států, provincií, zemí atd. připojená k místním názvům v prvku místo vydání (viz 7.7.1) nebo k jménům korporací jako kvalifikátory (viz 7.1.3) lze zkracovat v souladu s přijatou praxí.

Názvy seriálových publikací se zkracují v souladu s ISO 4 za předpokladu, že to nezpůsobí nejednoznačnost.

Ostatní slova a termíny typické pro bibliografické citace se zkracují v souladu s ISO 832⁸⁾

S výjimkou všeobecně užívaných zkratk se význam všech zkratek použitých v citacích nebo pramenech, z nichž jsou citace odvozeny, musí uvést v poznámce nebo tabulce.

6.3 Psaní velkých písmen

Psaní velkých písmen musí být v souladu s pravopisnou praxí přijatou pro jazyk nebo písmo uváděných informací.

6.4 Interpunkce

Pro všechny citace uváděné v jedné publikaci se užívá jednotný systém interpunkce.

Každý prvek citace musí být oddělen od následujících prvků, zřetelně tj. prostřednictvím oddělovací interpunkce (tečka, čárka atd.).

Jednotná forma interpunkce je užívána také pro odlišení jednotlivých podřízených prvků v rámci základních prvků.

POZNÁMKA – V zájmu zdůraznění významu jednotnosti bylo v příkladech k této normě užito jednotné schéma interpunkce a typografického rozlišování. Toto schéma je však pouze ilustrativní a netvoří součást této části normy ISO 690.

6.5 Druh písma

Pro zdůraznění rozdílů mezi prvky nebo zvýraznění prvků, které jsou v citacích nejvýznamnější, lze využít různé typy písma nebo podtrhávání.

⁷⁾ NÁRODNÍ POZNÁMKA – Do převzetí ČSN ISO 9 lze použít ČSN 01 0185 Transliterácie cyriliky.

⁸⁾ NÁRODNÍ POZNÁMKA – Do převzetí ČSN ISO 832 lze použít ČSN 01 0169 Zkratky slov ve jmenném záznamu dokumentu.

6.6 Dodatky a opravy

Doplňkové údaje lze v citaci uvést, jestliže je potřeba opravit zřejmé chyby v prameni; přeložit nebo transliterovat informace; poskytnout podrobnější informace o osobách nebo korporacích prostřednictvím rozepsání iniciál nebo akronymů; odlišit podobná místní jména připojením upřesňujících termínů (kvalifikátorů), nebo přesně vyjádřit datum a čas.

Všechny takové údaje s výjimkou těch, které jsou uvedeny v poznámkách, se zapisují za modifikovaný prvek do hranatých závorek.

7 Specifikace prvků

7.1 Primární odpovědnost

7.1.1 Osoby a korporace

Primární odpovědnost za elektronický dokument má běžně osoba (nebo osoby) odpovědná za vytvoření dokumentu. Korporace mohou být považovány za primárně odpovědné, jestliže dílo odráží kolektivní uvažování nebo činnost orgánu nebo je-li dílo ve své podstatě administrativní.

Jména editorů elektronického dokumentu sestávajícího z několika částí odvozených z různých pramenů nebo příspěvků několika autorů lze pokládat za prvek „Primární odpovědnosti“, jestliže je editor jmenovitě uveden na významném místě v prameni. V takových případech se běžně za jméno připojuje zkratka „ed.“ nebo její ekvivalent.

7.1.2 Formální úprava jmen

Jména uvedená v prvku „Primární odpovědnost“ se zapisují ve formě, v jaké jsou uvedena v prameni, ale, je-li to nutné, v invertované podobě tak, aby část jména uvedená jako první byla tou částí jména, pod níž je normálně jméno řazeno v knihovním katalogu, bibliografii, adresáři atd. Rodná a křestní jména nebo jiné sekundární prvky se uvádějí po příjmení. Rodná a křestní jména mohou být zkrácena na iniciály (viz 6.2).

7.1.3 Korporace

Jméno korporace uváděné v tomto prvku se zapisuje ve formě, v jaké je uvedeno v prameni. Implikuje-li jméno odpovědného orgánu podřízenost vyššímu orgánu, jeho jméno se uvádí spolu se všemi zprostředkujícími úrovněmi nezbytnými pro identifikaci odpovědné organizace. Má-li podřízený orgán vlastní specifické funkce a plný význam jeho jména není závislý na mateřském orgánu, uvede se pod vlastním jménem. U ministerstev se uvádí jméno země, pokud není zřejmé z místa vydání.

Jméno města, kde se nachází korporace, pravomoci, s nimiž pracuje, a instituce, s nimiž je spojena atd., se má připojovat obvykle v kulatých závorkách jako upřesňující termín za jménem korporace, jestliže tato informace nevyplývá z místa vydání a jestliže identita korporace by jinak byla nejednoznačná nebo nejasná.

7.1.4 Dvě nebo tři jména

Je-li v prameni více jmen, uvede se jako první typograficky nejvýraznější jméno. Jsou-li jména stejně výrazná, uvede se jako první to, které je uvedeno jako první. Nesdílí-li základní odpovědnost za dílo více než tři osoby nebo korporace, uvádějí se obě nebo všechna tři jména.

7.1.5 Více než tři jména

Jsou-li v prameni více než tři jména, uvede se pouze první nebo první dvě či tři. Další lze vynechat. Vynechává-li se jedno nebo více jmen, připojuje se za poslední uváděné jméno zkratka „et al.“ (et alii) nebo její ekvivalent.

7.1.6 Neznámá primární odpovědnost

Nejsou-li osoba nebo orgán primárně zodpovědné za dílo uvedeny v popisné jednotce, tento prvek se vynechává a prvním prvkem citace je název. Neznámý autor se nenahrazuje termínem „Anonym“.

7.2 Název

7.2.1 Formální úprava

Název se zapisuje ve formě, v jaké je uveden v prameni, při dodržení všech nezbytných pravidel pro transliteraci, zkracování, psaní velkých písmen atd. uvedených v odstavci 6.

7.2.2 Překlad

Překlad názvu v hranatých závorkách lze připojit za název uvedený v prameni.

7.2.3 Více než jeden název

Je-li v prameni uveden více než jeden název nebo se název uvádí ve více než jednom jazyku, zapisuje se typograficky nejvýraznější název nebo jazyková varianta. Jsou-li názvy uvedeny stejně výrazně, zapisuje se název uvedený na prvním místě.

7.2.4 Podnázev

Podnázev nebo jiné údaje vztahující se k názvu lze zapsat, pokud se pokládají za užitečné z hlediska jasnosti a identifikace.

7.2.5 Zkracování

Dlouhý název nebo podnázev lze zkrátit, pokud to nezpůsobí ztrátu podstatných údajů. Nesmí se vynechávat začátek názvu. Všechny vynechané údaje musejí být označeny symbolem vynechání („...“).

7.2.6 Neznámý název

Není-li možné najít v elektronickém dokumentu nebo doprovodné dokumentaci žádný název, nahradí se název několika prvními slovy z dokumentu, po nichž následuje symbol vynechání („...“). Navíc se запиše stručný popis obsahu dokumentu, který se připojí k náhradnímu názvu v hranatých závorkách.

U elektronické pošty a příspěvků do systému veřejných zpráv, jako jsou elektronické časopisy nebo elektronické konference, se místo názvu užívá předmět uvedený ve zprávě.

7.3 Druh nosiče

Druh elektronického nosiče se uvádí v hranatých závorkách po názvu. Při tom se používají tato slova nebo jejich ekvivalenty:

- [online]
- [CD-ROM]
- [magnetická páska]
- [disk]

V případě potřeby je možno specifikovat spolu s druhem nosiče také druh dokumentu (např. monografie, seriálová publikace, databáze, počítačový program).

PŘÍKLADY

- 1 [online databáze]
- 2 [databáze na magnetické pásce]
- 3 [monografie na CD-ROM]
- 4 [online seriálová publikace]
- 5 [počítačový program na disku]
- 6 [online elektronický časopis]
- 7 [elektronická pošta]

7.4 Podřízená odpovědnost

7.4.1 Osoby nebo korporace s podřízenou odpovědností

Osoby nebo korporace vykonávající podřízené funkce (editoři, překladatelé, ilustrátoři, příjemci elektronické pošty; sponzoři atd.) jsou běžně vyčleněni z prvku „Primární odpovědnost“. Jejich jména a funkce však lze zapsat při formulaci podřízené odpovědnosti za názvem a druhem nosiče. Viz též Poznámky v oddíle 7.11.

Formulace podřízené odpovědnosti patřící zvláštnímu vydání nebo názvu edice se uvádějí za příslušnými údaji o vydání nebo názvem edice (např. „5. vyd. rev. a rozšířil A.M. Duff.“).

7.4.2 Formální úprava

Všechna jména zapsaná jako součást podřízené odpovědnosti lze zapisovat v pořadí, v jakém jsou uvedena v prameni, a uvádějí se tak, jak určuje oddíl 7.1.

7.5 Vydání

7.5.1 Formální úprava

Protože elektronické dokumenty jsou často aktualizovány nebo rozšiřovány, obsahují běžně údaje o vydání. Užívají se slova jako „vydání“, „verze“, „úroveň“ nebo „aktualizace“¹⁾; objevují se i tradiční výrazy jako „upravené vydání“, „třetí aktualizace“ nebo „cvičná úroveň“. Číslo nebo jiné označení pořadí vydání se zapisuje výrazy použitými v prameni.

PŘÍKLADY

- 1 5. vyd.
- 2 Verze pro IBM/Tandy
- 3 Macintosh verze 1.1

Obsahuje-li elektronický dokument více než jeden údaj o vydání, například pořadí vydání a označení verze, tyto údaje se uvádějí ve stejném pořadí jako v prameni (např. „5. vyd., verze 3.5“).

7.5.2 Zkratky a číselné výrazy

Výrazy označující číselné pořadí („druhé“, „třetí“ atd.) se zapisují arabskými číslicemi. Označení prvního vydání lze zapsat, pokud je uvedeno v prameni.

Výrazy označující vydání a číselné pořadí se zkracují v souladu s ISO 832.

7.6 Údaje o vydávání seriálové publikace

7.6.1 Formální úprava

U elektronických seriálových publikací musejí být údaje o vydávání co nejúplnější. Musejí obsahovat chronologické označení (měsíc, rok atd.) a číslování (číslo svazku, číslo sešitu) uvedené v prameni.

7.6.2 Označení pouze prvního svazku

Jestliže se citace vztahuje na celou elektronickou seriálovou publikaci, která nebyla dosud uzavřena, zapisuje se chronologické označení a/nebo číslování pouze prvního čísla, po němž následuje spojovník a mezera, např. „Leden 1995- , sv. 1, č. 1- .“ Jestliže se počáteční datum nenachází na úvodní obrazovce elektronické seriálové publikace nebo v doprovodné dokumentaci, uvede se datum prvního výskytu seriálové publikace, pokud je známo.

7.6.3 Označení celého nebo částečného průběhu vydávání

V citaci popisující úplný nebo částečný průběh vydávání elektronické seriálové publikace se zapisuje chronologické označení nebo číslování prvního a posledního čísla. Jestliže se počáteční a konečné datum nenachází na úvodní obrazovce elektronické seriálové publikace nebo v doprovodné dokumentaci, uvádějí se data prvního a posledního výskytu seriálové publikace, pokud jsou známa.

¹⁾ NÁRODNÍ POZNÁMKA – V angl. originále uvedeny výrazy „edition“, „release“, „level“, nebo „update“, které se mohou vyskytovat i u českých elektronických dokumentů.

7.7 Místo vydání

7.7.1 Formální úprava

Jméno města, ve kterém byla popisná jednotka vydána, se zapisuje v jazyce originálu tak, jak je uvedeno v prameni. Jméno státu, provincie, země atd. se doplní, obvykle v okrouhlých závorkách (kde je to možné ve zkrácené formě), tam, kde je to nutné pro odlišení od jiných míst téhož jména nebo pro identifikaci místa, které není obecně známé.

PŘÍKLADY

- 1 Paris
- 2 Gif-sur-Yvette (Francie)
- 3 Hampton (Middlesex, GB)
- 4 Pasadena (Calif.)

7.7.2 Více než jedno místo vydání

Uvádí-li pramen více než jedno místo vydání, zapisuje se typograficky zvýrazněné místo. Jsou-li místa vydání uvedena stejně výrazně, zapisuje se místo uvedené jako první. Jména ostatních míst mohou být rovněž zapsána, a to v pořadí uvedeném v prameni.

7.7.3 Neznámé místo vydání

Není-li v elektronickém dokumentu ani v doprovodném materiálu uvedeno žádné místo vydání, ale může-li být odůvodněně odvozeno, uvede se místo vydání v hranatých závorkách.

Jestliže není možné určit místo vydání, uvede se fráze jako „místo vydání neznámé“, „sine loco“ nebo ekvivalentní zkratka⁷⁾. U online dokumentů, které jsou přístupné prostřednictvím počítačové sítě, lze prvek místo vydání vynechat, pokud jej nelze určit z jiných informací o prameni. V těchto případech se však musejí uvést informace o lokaci dokumentu na síti (viz 7.12.1).

7.8 Vydavatel

7.8.1 Formální úprava

Jméno vydavatele lze uvést ve zkrácené nebo zkratkové formě, pokud to nezpůsobí nejednoznačnost. Rodná a křestní jména nebo iniciály se uvádějí pouze pro vyloučení nejednoznačnosti. Fráze jako „a spol.“, „a synové“, „Inc.“ atd. se vynechávají. Výraz „press“ se nevynechává.

PŘÍKLADY

- 1 Broderbund Software
- 2 Virginia Polytechnic Institute and State University
- 3 John Wiley
- 4 Salem Press

7.8.2 Více než jeden vydavatel

Uvádí-li pramen více než jedno jméno vydavatele, zapisuje se typograficky nejvýraznější jméno. Jsou-li jména vydavatelů uvedena stejně výrazně, zapisuje se jméno uvedené jako první. Jména ostatních vydavatelů mohou být rovněž zapsána, vždy spolu s příslušným jménem místa.

7.8.3 Neznámý vydavatel

Není-li v prameni uveden žádný vydavatel, uvede se místo něj fráze jako „vydavatel neznámý“ nebo ekvivalentní zkratka (např. „b.m.“). U online dokumentů, které jsou přístupné prostřednictvím počítačové sítě, lze prvek vydavatel vynechat, pokud jej nelze určit z jiných informací o prameni. V těchto případech se však musí uvést síťová adresa, na níž byl dokument popsán (viz 7.12.1).

⁷⁾ NÁRODNÍ POZNÁMKA – Při popisu v češtině se obvykle vynechává.

7.9 Časové údaje

7.9.1 Formální úprava

Pokud se to považuje za nutné vzhledem k častým aktualizacím nebo revizím elektronického dokumentu, časové údaje o vydání, aktualizaci, revizi nebo citaci mohou obsahovat den, měsíc, rok a přesný čas (např. 18. února 1997; 14:04:28 SEČ).

Roky se zapisují arabskými číslicemi.

Data zapsaná pouze v číselné formě musejí být v souladu s ISO 8601 (např. 1997-01-20).

7.9.2 Datum vydání

Obecně se datum vydání zapisuje tak, jak je uvedeno v prameni. Data, která jsou známa, ale nejsou uvedena v dokumentu nebo doprovodné dokumentaci, se uvedou v hranatých závorkách.

7.9.2.1 Průběžně vydávané elektronické dokumenty

Byl-li elektronický dokument vydáván postupně a jeho vydávání skončilo, jako v případě uzavřené databáze nebo online seriálové publikace, která dále nevychází, uvede se počáteční a konečné datum (např. „září 1975 - srpen 1984“). Pokud se počáteční a konečné datum nenachází na úvodní obrazovce elektronické seriálové publikace nebo v doprovodné dokumentaci, uvede se datum prvního a posledního užití dokumentu, pokud je známo.

Pokud doba vydávání elektronického dokumentu přesáhne jeden rok a vydávání není dosud ukončeno, jako databáze, která se stále aktualizuje, nebo aktivní seriálová publikace, uvede se datum počátku vydávání dokumentu následované spojovníkem a mezerou, např. „červen 1991-“. Jestliže se počáteční datum nenachází na úvodní obrazovce elektronické seriálové publikace nebo v doprovodné dokumentaci, uvede se datum prvního užití dokumentu, pokud je známo.

7.9.2.2 Neznámý rok vydání

Není-li možné určit datum vydání z pramene, uvede se na jeho místě datum udělení autorských práv. Pokud ani to není datum dostupné a nejsou jiné spolehlivé náznaky data vydání, uvede se na místě data fráze „datum neznámé“ nebo její ekvivalent.¹⁾

U online dokumentů, jejichž vydávání přesahuje jedno datum (např. celá databáze, elektronický časopis nebo systém elektronických zpráv), prvek data vydání je možné vynechat, pokud jej nelze určit z pramene. V takových případech se datum citace uvede v hranatých závorkách (viz 7.9.4).

7.9.3 Datum aktualizace/revize

Mezi jednotlivými vydáními nebo verzemi mohou být elektronické dokumenty často aktualizovány nebo revidovány. I když je dokument uzavřen pro doplňování nových záznamů, může být aktualizován odstraněním chyb nebo jinou údržbou. Kde je to možné, musí se za datem publikování uvést datum citované aktualizace nebo revize ve stejné formě jako v prameni (např. „aktualizováno v lednu 1997“ nebo „rev. 1. března 1997“²⁾).

7.9.4 Datum citování

Datum, kdy byl elektronický dokument skutečně viděn, se uvádí v hranatých závorkách u dokumentů, které mohou podléhat změnám (např. online dokumenty), nebo v případech, kdy nelze najít jiné spolehlivé datum v prameni nebo v dokumentaci. Datu citování předchází slovo „citováno“ nebo ekvivalentní termín.³⁾

PŘÍKLADY

- 1 [cit. 3. září 1997]
- 2 [cit. 1997-07-28]
- 3 [cit. 17. května 1997; 21:15 GMT]

¹⁾ NÁRODNÍ POZNÁMKA – Při popisu v češtině se obvykle vynechává.

²⁾ NÁRODNÍ POZNÁMKA – Uvádí se v jazyce originálu, tedy např.: „updated January 1997“, „revu le 1er mars 1997“.

³⁾ NÁRODNÍ POZNÁMKA – V češtině se doporučuje zkratka „cit.“

7.10 Edice

Pokud elektronický dokument nese název větší jednotky (např. edice), jejíž je částí, ať číslovanou nebo nečíslovanou, název této větší jednotky a jakéhokoli souvisejícího číslování se uvede v podobě, jakou má na dokumentu.

7.11 Poznámky

7.11.1 Fyzický popis

Informace, které popisují formát dokumentu nebo počet a typ fyzických jednotek spojených s elektronickým dokumentem, se uvádějí jako poznámka.

PŘÍKLADY

- 1 1 magnetická páska: 9 stop, 6250 bpi, EBCDIC
- 2 ASCII formát^{*)}

7.11.2 Doprovodný materiál

Informace o jakýchkoliv materiálech doprovázejících elektronický dokument, jako jsou uživatelské příručky nebo zvukové kazety, je možné zaznamenat v poznámce. Tyto informace se uvozují slovy „Doprovodný materiál“ nebo ekvivalentním souslovím.

7.11.3 Požadavky na systém

Informace týkající se požadavků na systém se zaznamenávají v poznámce. Požadavky na systém zahrnují specifickou sestavu a model počítače, pro který byl dokument navržen; velikost požadované paměti; název operačního systému a jeho verzi; softwarové nároky; typ a charakteristiku všech nezbytných nebo doporučených periferních zařízení. Respektují se formulace užívané v elektronickém dokumentu nebo jeho dokumentaci. Pro větší srozumitelnost se doporučuje, aby informace o požadavcích na systém byly uvedeny slovy „Požadavky na systém“ nebo jejich ekvivalentem.

PŘÍKLAD

Požadavky na systém: IBM PC nebo kompatibilní; 490 kB RAM; DOS 3.30 nebo vyšší; MS-DOS Extensions 2.1. nebo vyšší; MPC Standard CD-ROM mechanika.

7.11.4 Četnost vydávání

Je-li elektronický dokument jako např. databáze průběžně aktualizován, uvede se do poznámky periodičita těchto aktualizací, např. „Aktualizováno každý týden“; „Obměňováno jednou za rok“; „Průběžně aktualizováno“; „Vychází čtvrtletně“.

7.11.5 Jazyk

Jazyk, v němž je elektronický dokument zobrazován na obrazovce, jazyk dokumentace atd., lze uvést do poznámky (např. „Text ve francouzštině a angličtině“). V případě potřeby je možno k označení jazyka použít kód. Kód jazyků musí být v souladu s ISO 639.

7.11.6 Další poznámky

Jestliže se v poděkování nebo jinde než na úvodních obrazovkách nebo titulní straně dokumentace vyskytují jména programátorů nebo dalších osob spojených se vznikem elektronického dokumentu, je možné je uvést v poznámce, která musí začínat slovy: „Účinkující:“, „Producenti:“, „Programátoři:“, nebo ekvivalentním termínem.

Další poznámky se mohou týkat velikosti dokumentu měřené počtem záznamů nebo bytů; možností produkovat zvuk, video a barevné zobrazení; jakýchkoliv omezení v přístupu; atd.

^{*)} NÁRODNÍ POZNÁMKA – Poznámky se zapisují v jazyce popisu.

^{**)} NÁRODNÍ POZNÁMKA – V angl. originále výrazy „Credits:“, „Producers:“.

PŘÍKLADY

- 1 Návrh: Gene Portwood and Lauren Elliott
- 2 Systémový operátor: Tony Ford
- 3 Přibližně 25 000 záznamů

7.12 Dostupnost a přístupnost

7.12.1 Online dokumenty

U online dokumentů musí být uvedena informace identifikující pramen s uvedením přesné lokace. Tyto informace se označují slovy „Dostupné v“ nebo ekvivalentní frází.

Informace o lokaci elektronických dokumentů, které jsou součástí počítačové sítě jako je Internet, musejí odkazovat na tu kopii dokumentu, která byla skutečně viděna, a musejí obsahovat způsob přístupu k dokumentu (např. FTP), stejně jako síťovou adresu pro lokaci. Prvky lokační informace (např. adresa hostitelského počítače, jméno adresáře, jméno souboru) musejí být transkribovány s toutéž interpunkcí, velkými a malými písmeny, jak je uvedeno v prameni.

PŘÍKLADY

- 1 Dostupné na Internetu: listserv@uhupvm1.uh.edu zadáním příkazu GET PRICEWIL PRV5N3 F=MAIL.
- 2 Dostupné na Internetu přes anonymní FTP na: BORG.LIB.VT.EDU.
- 3 Dostupné na Internetu: <gopher://info.lib.uh.edu:70/00articles/e-journals/uhrlibrary/pacsreview/v5/n3/pricewil.5n3>.
- 4 Dostupné v DIALOG Information Services, Palo Alto (Calif.).
- 5 Dostupné v TELESYSTEMES QUESTEL.
- 6 Dostupné na World Wide Web: <<http://www.nlc-bnc.ca/iso/tc49sc9/standard/690-2e.htm>>.

7.12.2 Další informace o dostupnosti

Uvádět lze i informace o dalších lokacích nebo formách dokumentů. Tyto informace však musejí být jasně odděleny od informací o lokaci skutečně citovaného dokumentu a musejí být uvedeny slovy „Dostupné též“ nebo vhodnou ekvivalentní frází.

PŘÍKLAD

Dostupné též v HTML verzi na: <<http://info.lib/uh.edu/pacsrev.html>>.

7.13 Standardní čísla

Má-li citovaná položka nějaké standardní číslo, musí se toto číslo zaznamenat. Standardnímu číslu musí předcházet odpovídající identifikátor používaného systému standardního číslování (např. ISSN; ISBN).

PŘÍKLADY

- 1 ISBN 2-7654-0537-9
- 2 ISSN 1045-1064

7.14 Součásti a příspěvky

7.14.1 Části elektronických dokumentů

V citaci části elektronického dokumentu, která není samostatným příspěvkem, se informace o této části (např. kapitola nebo označení části a jejich název) a její číslování a lokace v rámci zdrojového dokumentu uvádějí za bibliografickými údaji díla jako celku a před poznámkami a informacemi o dostupnosti a – je-li uvedeno – standardním číslem.

7.14.2 Příspěvky v elektronických dokumentech

V citaci samostatného příspěvku do elektronického dokumentu se informace o příspěvku (např. jeho autor a název) uvádějí před informacemi o zdrojovém dokumentu jako celku a musejí být od něho jasně odlišeny typograficky, interpunkcí nebo slovem jako je „In“. Číslování a lokace příspěvku v rámci zdrojového dokumentu

se uvádějí za bibliografickými údaji o zdrojovém dokumentu a před poznámkami, informacemi o dostupnosti a – je-li uvedeno – standardním číslem.

7.14.3 Číslování uvnitř zdrojového dokumentu nebo systému

Číslo záznamu nebo jiná čísla přidělená části nebo příspěvku jako jeho identifikátor v rámci zdrojového dokumentu se zaznamenává, pokud je toto číslování konstantní, kdykoliv se část nebo příspěvek vyhledává ve zdrojovém dokumentu. Toto číslo má být uvedeno popisnou frází, jako je „Číslo záznamu“, „Číslo položky“, „Přírůstkové číslo“ nebo ekvivalentní frází odpovídající dokumentu.

7.14.4 Lokace uvnitř zdrojového dokumentu

Lokace části nebo příspěvku uvnitř zdrojového dokumentu se musí uvádět, pokud formát dokumentu obsahuje stránkování nebo ekvivalentní vnitřní referenční systém. Tato specifikace lokace musí být popsána v tomto pořadí důležitosti:

1. stránka, obrazovka, odstavec, nebo řádka, pokud tyto vlastnosti jsou určující pro část nebo příspěvek nebo databázi (např. „s. 5-21“; „řádky 100-150“);
2. označená část, oddíl, tabulka, scéna nebo jiné označení textu;
3. jakékoliv označení specifické pro zdrojový dokument.

Jestliže dokument neobsahuje stránkování nebo ekvivalentní vnitřní referenční systém, rozsah položky lze uvádět v hranatých závorkách, a to pomocí řádků, obrazovek atd. (např. „[35 řádek]“ nebo „[přibližně 12 obrazovek]“).

8 Vztah mezi citacemi a odkazy v textu

Odkaz je stručná forma citace vsunutá do pokračujícího textu nebo připojená jako poznámka dole na stránce, na konci kapitoly nebo na konci celého textu. Odkaz slouží k identifikaci publikace, z níž byla vybrána část textu, parafrázovaná myšlenka atd., a k přesnému vymezení její lokace v rámci zdrojové publikace.

Není-li na konec textu připojen samostatný soupis bibliografických citací nebo neobsahuje-li tento soupis citace všech v textu odkazovaných položek, je nezbytné, aby první odkaz na každou nezařazenou položku obsahoval minimum ze všech použitelných prvků, které jsou v oddílu 5 označovány jako povinné pro základní citaci.

Užívá-li se odkaz spolu se soupisem bibliografických citací, musí obsahovat údaje dostatečné pro zajištění jednoznačného korespondování mezi odkazem a bibliografickou citací identifikované položky. Toto korespondování musí být zajištěno v souladu s normou ISO 690.

Příloha A (informativní)

Bibliografie

- [1] ISO 2108:1992, *Information and documentation – International standard book numbering (ISBN)*.
- [2] ISO 3297:1986, *Documentation – International standard serial numbering (ISSN)*.
- [3] ISO 5127/1:1983, *Documentation and information – Vocabulary – Part 1: Basic concepts*.
- [4] ISO 5127/3a:1981, *Information and documentation – Vocabulary – Section 3a): Acquisition, identification, and analysis of documents and data*.
- [5] ISO/TR 9544:1988, *Information processing – Computer-assisted publishing – Vocabulary*.
- [6] BERNERS-LEE, T.; MASINTER, L.; MCCAHERN, M., ed. *Uniform Resource Locators (URL)*. [Place of publication unknown]: Internet Engineering Task Force, December 1994 [cit. 15. října 1996; 14:17 SEČ]. Request for Comments: 1738. [25 pp.] Dostupné na Internetu: <ftp://ds.internic.net/rfc/rfc1738.txt>. Dostupné též na Internetu: <ftp://nic.nordu.net/rfc/rfc1738.txt>.